

Změny v soukromém životním pojištění od roku 2015

Dne 1. ledna 2015 nabyl účinnosti zákon č. 267/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“) a touto novelou se mimo jiné zpřísňují podmínky pro daňové zvýhodnění tzv. **soukromého životního pojištění** (pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ smrti nebo dožití, důchodové pojištění) **zavedené v zákoně již od roku 2001, jehož** cílem je zvýšení motivace daňových poplatníků k vlastnímu finančnímu zabezpečení v budoucnu, kdy již budou pobírat penzi.

Nová právní úprava byla přijata za účelem zamezení nežádoucích daňových optimalizací, které se uskutečňovaly prostřednictvím daňových úlev. Z příspěvků zaměstnavatele placených na soukromé životní pojištění zaměstnance od daně osvobozených (v úhrnu s příspěvky na penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření do výše 30.000 Kč ročně od téhož zaměstnavatele), které má zaměstnavatel navíc také možnost hradit z daňově uznatelných výdajů/nákladů podle § 24 odst. 2 písm. j) bod 5 ZDP (tj. jako výdaj na sociální podmínky sjednaný v pracovní, kolektivní nebo jiné smlouvě), se totiž neodvádí ani povinné sociální a zdravotní pojištění. Pokud tedy mohou poukázané příspěvky zaměstnanci u pojišťovny okamžitě vybírat, „ušetří“ se na povinných odvodech, kterými jsou běžně zatíženy zdanitelné příjmy ze závislé činnosti.

Počínaje rokem 2015 budou za účelem sjednání nápravy proto v ust. § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 a také v ust. § 15 odst. 6 ZDP daňově zvýhodněny pouze pojistné produkty (smlouvy), které **neumožňují výplatu jiného příjmu, jenž není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy** (tzv. mimořádný výběr prostředků za trvání pojištění, doposud realizovaný bez daňových postihů).

V souvislosti se zavedenými restrikcemi ve výše citovaných ustanoveních je přitom třeba nově rozlišovat naplnění (resp. porušení) dvou typů podmínek, a to **formálních**, které spočívají v nutnosti mít sjednanou pojistnou smlouvu s nastavenými parametry pro uplatnění daňové výhody a **materiálních**, které se budou vázat **na vyplacení jakékoliv částky z pojistné smlouvy** (nebude-li se jednat o zákonem předjímáný řádný způsob ukončení pojištění) a budou spojeny se sankcí spočívající jednak v dodanění příspěvků a současně s trvalou ztrátou daňových výhod (všech) do budoucna.

1.1 Opatření za účelem nápravy

Nápravy v oblasti daňového zvýhodnění soukromého životního pojištění bude dosaženo počínaje 1. 1. 2015 kombinací několika daňových opatření, které spočívají:

- jednak **v přísnějším nastavení formálních parametrů** pro účely daňové zvýhodnění příspěvků placených zaměstnavatelem v § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP (osvobození od daně) a také u příspěvků placených poplatníky v § 15 odst. 6 ZDP (uplatnění pro snížení základu daně), a
- jednak **v zavedení nových sankcí** v případě porušení materiálních podmínek, spočívající zejména **v dodanění** příspěvků placených zaměstnavatelem od daně osvobozených u zaměstnance zpětně od počátku roku 2015 (jako příjmu dle § 6

DZP), obdobně jako je tomu v případě porušení materiálních podmínek u příspěvků poplatníka uplatněných pro snížení základu daně v uplynulých letech (rovněž dodaných v roce, kdy k porušení podmínek dojde, ale jako ostatní příjem podle § 10 ZDP), nově ale v obou případech zpětně jen za uplynulých 10 let s tím, že zavedení této nové sankce bude navíc spojeno u poplatníka (zaměstnance) nejen s povinností podat daňové přiznání ve zdaňovacím období, kdy k porušení materiálních podmínek dojde, ale i s dalším negativním důsledkem, a to **s trvalou ztrátou všech daňových výhod spojených s danou smlouvou** do budoucna;

- **porušením materiálních podmínek** se přitom rozumí nejen porušení tzv. podmínky „2 x 60“ nebo předčasné ukončení pojistné smlouvy za účelem výplaty odkupného, ale **nově** i výplata jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy a pro odnětí daňových výhod od roku 2015 je přitom relevantním okamžikem moment výplaty.

K výše uvedenému je třeba dále uvést, že:

- ke změnám zavedeným v novém znění § 6 odst. 9 písm. p) bodu 3 ZDP a rovněž v ust. § 15 odst. 6 ZDP je v novele několik **přechodných ustanovení - body 8 až 11,**
- v **§ 38g odst. 6 ZDP** je počínaje rokem 2015 zaměstnanci nově uložena **povinnost podat daňové přiznání** v případě porušení materiálních podmínek a zdanění příspěvků zaměstnavatele jako příjmu ze závislé činnosti (mj. také proto, aby správce daně byl oprávněn, k této povinnosti poplatníka příp. vyzvat),
- v **§ 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP** je v souvislosti s porušením formálních i materiálních podmínek uložena nově zaměstnanci **povinnost informovat zaměstnavatele o zániku daňového osvobození** jím poskytovaných příspěvků, a
- v **§ 8 odst. 7 ZDP** je upraveno novelou v souvislosti se zavedenými restrikcemi i **zdanění odkupného** poskytovaného při předčasném ukončení pojistné smlouvy tak, aby příspěvky zaměstnavatele dodávané zaměstnancem od roku 2015 (jako příjem dle § 6 ZDP) mohla pojišťovna v rámci samostatného základu daně znovu začít odečítat, tj. srážkovou daní zvláštní sazbou budou tak zdaněny v rámci odkupného jen příspěvky zaměstnavatele poukázané do konce roku 2014.

1.2 Nové podmínky pro osvobození příspěvků zaměstnavatele

Počínaje 1.1.2015 jsou jako doposud daňově zvýhodněny podle nového znění § 9 odst. 9 písm. p) bodu 3 ZDP jen pojistné smlouvy **o soukromém životním pojištění**, kterými se rozumí:

- pojištění pro případ dožití nebo
- pro případ smrti nebo dožití, nebo
- na důchodové pojištění,

a to i při sjednání dřívějšího plnění v případě vzniku nároku na starobní důchod, nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, nebo v případě, stane-li se pojištěný invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění, nebo v případě smrti (tj. pro účely celého zákona je právě v tomto ustanovení zavedena legislativní zkratka „soukromé životní pojištění“).

Dle výše cit. ustanovení je od daně z příjmů osvobozen do stanoveného ročního limitu **příspěvek na pojistné, který hradí zaměstnavatel pojišťovně za**

zaměstnance (dále též: příspěvek zaměstnavatele) na jeho tzv. soukromé životní pojištění jako doposud jen za podmínky,

- že pojistná smlouva je uzavřena mezi zaměstnancem jako pojistníkem a pojišťovnou, která je oprávněna k provozování pojišťovací činnosti na území České republiky podle zákona upravujícího pojišťovnictví, nebo jinou pojišťovnou usazenou na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, a
- pokud právo na plnění z pojistných smluv soukromého životního pojištění má pojištěný zaměstnanec, a
- je-li pojistnou událostí smrt pojištěného, osoba určená podle zákona upravujícího pojistnou smlouvu, kromě zaměstnavatele, který hradil příspěvek na pojistné.

Klíčovým ujednáním pro daňové osvobození příspěvků zaměstnavatele (obdobně v § 15 odst. 6 ZDP u příspěvku poplatníka) je ale počínaje rokem 2015:

- nejen splnění tzv. podmínky „2 x 60“, tj. sjednání výplaty pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících od uzavření smlouvy a nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne pojištěný věku 60 let, ale
- **nově podle podmínek pojistné smlouvy nesmí být umožněna ani výplata jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy** (tj. nesmí být umožněno průběžně finanční prostředky vybírat).

Přitom pojistné smlouvy uzavřené do konce roku 2014 lze upravit v souladu s nově nastavenými parametry **dle bodu 11** přechodných ustanovení novely nejpozději **do 1. dubna 2015**. Například uzavřením odpovídajícího dodatku, kterým se pojistné podmínky ve smlouvě upraví tak, že již nebude možné jiný příjem, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, počínaje rokem 2015 vyplácet. Bude-li do stanoveného data pojistná smlouva upravena dle nových požadavků, **má se za to**, že pro daňové účely jsou nově nastavené formální podmínky splněny od počátku roku 2015.

V případě, že poplatník preferuje zachování možnosti předčasných výběrů prostředků, daňové výhody si již od roku 2015 nebude moci uplatňovat, neboť se již nebude jednat o smlouvu splňující parametry pro daňové zvýhodnění. Tedy případný příspěvek zaměstnavatele nadále poskytovaný na takové životní pojištění nebude již od ledna 2015 od daně z příjmů u zaměstnance osvobozený a posoudí se jako zdanitelný příjem plynoucí poplatníkovi v souvislosti s výkonem závislé činnosti dle § 6 odst. 1 písm. d) ZDP (současným nebo i dřívějším), ze kterého se bude platit i povinné sociální a zdravotní pojištění.

U pojistných smluv splňujících nové formální podmínky bude pro účely posouzení příspěvku zaměstnavatele přitom důležitý okamžik jeho úhrady ve prospěch zaměstnance. Tzn., že pokud bude tento příspěvek uhrazen v okamžiku, kdy výše uvedené formální podmínky jsou v pojistné smlouvě sjednány v souladu se zákonem, bude příspěvek zaměstnavatele od daně z příjmů u zaměstnance **osvobozen**. Pokud ale později příp. dojde dalším dodatkem **ke změně** pojistné smlouvy, jejímž důsledkem bude nesplnění výše uvedených podmínek, nárok na daňové osvobození příspěvku zaniká; taková změna však **nebude** mít dopad do posuzování osvobození do té doby vypláceného příspěvku zaměstnavatele a následně může pak dojít prakticky znovu i **k další změně** smlouvy (úpravě znovu **v souladu**

s požadavky nastavenými v § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP a následný příspěvek zaměstnavatele by pak byl znovu od daně osvobozen).

1.3 Sankce spočívající v dodanění příspěvku zaměstnavatele

V § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP je s účinností od roku 2015 zcela nově dále stanoveno, že dojde-li před skončením doby 60 kalendářních měsíců od uzavření smlouvy nebo před rokem, ve kterém pojištěný dosáhne 60 let,

- a) k výplatě pojistného plnění, nebo
- b) k výplatě jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, anebo
- c) k předčasnému ukončení pojistné smlouvy,

pak u příspěvků zaměstnavatele osvobození zaniká a příjmem podle § 6 ZDP ve zdaňovacím období, ve kterém k této skutečnosti došlo, jsou částky příspěvků na pojistné,

- které byly u pojištěného (zaměstnance) v roce výplaty (tj. pojistného plnění nebo jiného příjmu) nebo předčasného ukončení smlouvy a
- v uplynulých 10 letech od daně z příjmů ze závislé činnosti osvobozeny;

a dále, že tento příjem není příjmem vypláceným plátcem daně z příjmů ze závislé činnosti.

Prvním důsledkem porušení výše uvedených materiálních podmínek, jak je výše uvedeno, **je úplný zánik možnosti čerpat daňové osvobození** na základě smlouvy o životním pojištění do budoucna („osvobození zaniká“), přičemž se tímto rozumí toliko zánik osvobození do budoucna, neboť minulá osvobození jsou řešena prostřednictvím druhého důsledku porušení materiálních podmínek.

Druhým důsledkem je dodanění dosud osvobozených částek, a to konstruováním jednorázového příjmu, díky kterému bude poplatník (zaměstnanec) formou zvýšeného základu daně (dílčího základu dle § 6) nucen vrátit daňové osvobození, i když až v období, kdy k porušení materiální podmínky dojde. Tento jednorázový příjem bude zdaněn jako příjem ze závislé činnosti prostřednictvím daňového **přiznání podaného samotným poplatníkem** (nový § 38g odst. 6 ZDP), tj. daňová povinnost se tímto případě přenáší ze zaměstnavatele na zaměstnance, který porušil podmínky a bylo mu přitom po 1.1.2015 zaměstnavatelem přispěno na životní pojištění. Za tímto účelem je v zákoně uvedeno, že „**tento příjem není příjmem vypláceným plátcem daně**“, což znamená pouze, že jej nezdaňuje zaměstnavatel jako plátce daně, ale zaměstnanec jako daňový poplatník (a z uvedeného důvodu se zde nebude platit ani povinné sociální a zdravotní pojištění).

Dodanění příspěvků „v roce výplaty a v uplynulých 10 letech“ má přitom za cíl postihnout všechny příspěvky zaměstnavatele, které byly poukázány ve prospěch zaměstnance a byly od daně osvobozeny před porušením materiálních podmínek, tj. v daném kalendářním roce a zároveň v deseti předcházejících kalendářních letech. Jedná se o analogii s ustanovením § 15 odst. 6 ZDP, ve kterém ale na rozdíl od ustanovení § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP není nutné řešit rok, ve kterém došlo k porušení podmínek. Odpočet nezdanitelné části základu daně se totiž uplatňuje až v okamžiku podání daňového přiznání za daný kalendářní rok, tj. v roce následujícím, neboť za rok, kdy došlo k porušení podmínek, poplatník odpočet podle § 15 odst. 6 ZDP již uplatnit nemůže.

Dle přechodných ustanovení bodů 7 a 8 novely se sice nové podmínky pro daňové zvýhodnění tzv. soukromého životního pojištění vztahují i na pojistné smlouvy uzavřené před 1. 1. 2015, sankce ve formě dodanění se ale vztahuje **jen na příspěvky zaměstnavatele uhrazené po 1. 1. 2015**, tedy nikoliv na příspěvky zaměstnavatele, které byly považovány za příjem zaměstnance v roce 2014, resp. v letech dřívejších.

Z hlediska časového určení je přitom pro trvalé odnětí daňové výhody v případě porušení materiálních podmínek relevantním okamžikem až moment výplaty pojistného plnění nebo jiného příjmu. Ministerstvo financí se v této souvislosti rozhodlo upravit zpětně v nadcházející novele zákona o daních z příjmů pomocí přechodného ustanovení také určité nesrovnalosti s tím související, tedy pokud bylo požádáno o výplatu jiného příjmu do 31. prosince 2014 a k této výplatě dojde až v roce 2015 (do 31. března). Dle připravovaného opatření se i s touto výplatou se bude zacházet tak, jako by byla učiněna před 1. lednem 2015, což znamená zachování daňové podpory životního pojištění i v těchto případech (doplňované ustanovení bude mít sice retroaktivní působení, bude ale ve prospěch daňových subjektů, tj. ústavně konformní).

1.4 Výjimky ze sankce

V ust. § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP je dále nově stanoveno, že výše uvedený postup (sankce spojené s dodaněním) **se neuplatní** pouze v případě plnění, které umožňuje zákon, tzn.:

- **pokud došlo ke vzniku nároku** na starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo v případě, stane-li se pojištěný invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění nebo v případě smrti, a
- dále u pojistných smluv, u nichž **nebude vyplaceno** pojistné plnění nebo odkupné, bude-li zároveň rezerva, kapitálová hodnota nebo odkupné přímo **převedeno na jinou smlouvu** soukromého životního pojištění splňující podmínky pro daňové osvobození příspěvků zaměstnavatele (obdobně, jako tomu je v § 15 odst. 6 ZDP).

1.5 Povinnost podat DAP dle § 38g odst. 6 ZDP

Dle § 38g nového odst. 6 ZDP je nově **povinen podat daňové přiznání** také poplatník s příjmy ze závislé činnosti (zaměstnanec), u kterého došlo

- k výplatě pojistného plnění ze soukromého životního pojištění,
- k výplatě jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, nebo
- k předčasnému ukončení pojistné smlouvy soukromého životního pojištění,

v důsledku kterých došlo **ke vzniku povinnosti zdanit příjem ze závislé činnosti**. Tzn. že povinnost podat daňové přiznání má tento poplatník vždy, tedy i pokud jeho příjem určený k dodanění bude případně nižší, než 6.000 Kč (nejedná se o jiný příjem podle § 7 až 10 ZDP, který se zdaní dle § 38g odst. 2 ZDP u zaměstnance jen za okolností, že bude vyšší než stanovený limit).

1.6 Oznamovací povinnost o zániku daňového osvobození

V závěru ust. § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP je zaměstnanci uložena **povinnost oznámit svému zaměstnavateli**

- nejpozději poslední den kalendářního měsíce, v němž změna nastala,
- že nárok na daňové osvobození příspěvků hrazených zaměstnavatelem za jeho soukromé životní pojištění zanikl.

Nová oznamovací povinnost se přitom týká jak porušení formálních podmínek, tak i porušení podmínek materiálních. V případě zániku daňového osvobození totiž zaměstnavatel poskytované příspěvky musí začít zdaňovat jako běžnou mzdu (vč. povinného sociálního a zdravotního pojištění), resp. v případě předčasného zániku pojistné smlouvy přestane příspěvky ve prospěch zaměstnance hradit. Bývalých zaměstnanců se ale tato nová oznamovací povinnost netýká.

1.7 Změny v § 15 odst. 6 ZDP

Zpřísněné podmínky v 15 odst. 6 ZDP pro účely daňového zvýhodnění pojistného placeného poplatníkem na soukromé životní pojištění v zásadě kopírují režim právní úpravy, která je obsahem ustanovení § 6 odst. 9 písm. p) bod 3 ZDP a nabývají účinnosti až pro zdaňovací období roku 2015.

Aby poplatník byl oprávněn uplatnit zaplacené pojistné na své soukromé životní pojištění v maximální úhrnné výši 12.000 Kč ročně jako nezdanitelnou část základu daně (v daňovém přiznání nebo v rámci ročního zúčtování záloh u zaměstnavatele), musí se počínaje rokem 2015 rovněž jednat **o pojistnou smlouvu, ve které není umožněna výplata jiného příjmu**, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy.

V části týkající se sankce za porušení podmínek bylo i v § 15 odst. 6 ZDP upřesněno:

že dojde-li před skončením doby 60 kalendářních měsíců od uzavření smlouvy nebo před rokem, ve kterém pojištění dosáhne 60 let

- k výplatě pojistného plnění ze soukromého životního pojištění,
- jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, nebo
- k předčasnému ukončení pojistné smlouvy,

nárok na nezdanitelnou část základu daně **zaniká a příjmem podle § 10 ZDP** ve zdaňovacím období, ve kterém k této skutečnosti došlo, jsou částky, o které byl poplatníkovi **v uplynulých 10 letech** z důvodu zaplaceného pojistného základ daně snížen.

V části týkající se výjimky ze sankce bylo i v § 15 odst. 6 ZDP upřesněno, že sankce se neuplatní:

- jednak v případě plnění, kdy došlo ke vzniku nároku na starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo v případě, stane-li se pojištěný invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění nebo v případě smrti, a dále
- že výjimkou jsou pojistné smlouvy, u nichž **nebude vyplaceno pojistné plnění nebo odkupné** a zároveň rezerva, kapitálová hodnota nebo odkupné bude **přímo převedeno na jinou** smlouvu soukromého životního pojištění splňující podmínky pro uplatnění nezdanitelné části základu daně.

Jak je výše uvedeno, poruší-li nastavené materiální podmínky poplatník uplatňující zaplacené pojistné pro snížení základu daně, **prvním důsledkem** porušení bude

úplný zánik možnosti uplatňovat odpočet zaplaceného pojistného pro snížení základu daně do budoucna (nárok na nezdaniitelnou část základu daně zaniká) a **druhým důsledkem** bude dodanění částek dosud uplatněných pro snížení základu daně. Porušením materiálních podmínek se i zde nově **rozumí** mimořádný výběr prostředků (výplata jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy).

Jestliže se tedy jedná o částku vyšší než 6.000 Kč, bude poplatník s příjmy ze závislé činnosti podávat povinné daňové přiznání dle § 38g odst. 2 ZDP v roce, ve kterém budou materiální podmínky porušeny – tj. kdy k výplatě jakéhokoliv příjmu z pojištění dojde. Do dílčího základu daně podle § 10 ZDP uvede poplatník úhrn částek uplatněných pro snížení základu daně v uplynulých letech, nově ale **jen v uplynulých 10 letech** (nikoliv tedy jako doposud všechny od roku 2001).

V případě mimořádného výběru prostředků si ale dodanění poplatník jen příspěvky uplatněné pro snížení základu daně počínaje rokem 2015, a to podle bodu 10 přechodných ustanovení novely ZDP.

V případě předčasného zrušení pojistné smlouvy se dodanění provede ale za uplynulých 10 let, neboť sankce za předčasné zrušení smlouvy existovala i před 1.1.2015. Např. zruší-li poplatník v roce 2020 předčasně pojistnou smlouvu s nárokem na výplatu odkupného (které nepřevéde na jinou pojistnou smlouvu), bude dodávat pojistné uplatněné pro snížení základu daně v letech 2010 až 2019, tzn. že odpočty pojistného v letech předcházejících zůstanou zachovány (nedodaňují se). Délka nové lhůty pro dodanění vychází z teze, podle které smlouvy, které přetrvávají déle než 10 let, byly uzavírány s úmyslem odkládat finanční prostředky na budoucí spotřebu a nikoliv spekulativně za účelem vytěžení zákonných daňových úlev; zároveň ale bylo nutné nastavit lhůtu dostatečně dlouhou tak, aby její délka naopak nemotivovala k předčasnému ukončení smluv o soukromém životním pojištění.

Z důvodu právní jistoty poplatníků bylo dále v tomto ustanovení slovo **odbytné** nahrazeno slovem **odkupné**. Úprava pojištění ze zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě byla totiž přenesena do nového občanského zákoníku (§ 2758 a násl.) s účinností k 1. lednu 2014. Nový občanský zákoník v souvislosti s ukončením smlouvy přitom stanoví, že pojistník má právo na odkupné (§ 2842) a o odbytném mluví ve zcela jiné souvislosti (v kontextu náhrady při újmě na přirozených právech člověka dle § 2968 NOZ).

Dále bylo novelou upřesněno, že sankce v podobě zdanění dříve uplatněných nezdaniitelných částí základu daně z titulu zaplaceného pojistného se neuplatní v případě, kdy bude rezerva, kapitálová hodnota nebo odkupné přímo převedeno **na jakoukoliv jinou smlouvu** soukromého životního pojištění splňující podmínky pro uplatnění nezdaniitelné části základu daně. Vedle nových smluv tak bude bez uvedeného sankčního dopadu možné převádět zákonem vymezené finanční prostředky i na již existující smlouvu o soukromém životním pojištění, která splňuje zákonem stanovené podmínky.

1.8 Závěrečné upozornění k daňovému režimu životního pojištění

Závěrem je třeba zdůraznit ještě některé rozdíly mezi dřívější legislativní úpravou daňového zvýhodnění soukromého životního pojištění a novou právní úpravou spočívající zejména v tom, že:

- Pokud pojistná smlouva o životním pojištění po 1.1.2015 **nebude splňovat novou podmínku**, tedy ze smlouvy bude umožněna výplata jiného příjmu, pak již nebude možné žádnou daňovou výhodu uplatnit.
- **Při mimořádném výběru** (výplatě jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik smlouvy) se budou zahrnovat při dodanění do dílčího základu daně **podle § 6 ZDP** až příspěvky uhrazené zaměstnavatelem po 1.1.2015 a jen ty, které byly při výplatě od daně z příjmů u zaměstnance osvobozeny v uplynulých letech a v běžném roce (nikoliv již příp. zdaněné se mzdou); takto se bude postupovat u příspěvků zaměstnavatele též v případě, kdy dojde k předčasnému ukončení pojistné smlouvy resp. v případě porušení podmínky „2 x 60“.
- **Při mimořádném výběru** se budou zahrňovat při dodanění do dílčího základu daně **podle § 10 ZDP** až příspěvky poplatníka uplatněné pro snížení základu daně počínaje rokem 2015; to ale neplatí v případě předčasného ukončení pojistné smlouvy resp. porušení tzv. podmínky „2 x 60“, tj. zde se budou dodávat příspěvky poplatníka uplatněné pro snížení základu daně nově jen v uplynulých 10 letech, ale i před rokem 2015.
- **Do konce roku 2014** byla v § 15 odst. 6 ZDP povinnost zahrnout do příjmů v § 10 ZDP i částky, o které byl v předchozích letech základ daně snížen i tehdy, pokud došlo **ke zkrácení doby trvání pojištění**. Nově dochází v případě zkrácení doby pojištění (tj. porušení formálních podmínek) k zániku nároku na daňové osvobození příspěvků zaměstnavatele a také možnosti si odečítat příspěvky pro snížení základu daně od okamžiku, kdy dojde ke změně smlouvy, a k dodanění pak až v okamžiku pojistného plnění před dovršením věku 60 let; tj. **pokud daňové výhody nebyly již 10 let uplatňovány**, může se stát, že nebude co dodávat.

1.9 P ř í k l a d :

Pan Kos má od roku 2001 uzavřenu pojistnou smlouvu o soukromém životním pojištění na dožití 65 let věku, kterého dosáhne v roce 2025. Tato smlouva počátkem roku 2015 nesplňuje všechny podmínky dané zákonem, neboť lze z ní vybírat finanční prostředky, kterými přispívá zaměstnavatel (jiný příjem, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy). Přitom

- ❖ zaměstnavatel přispívá měsíčně 2.500 Kč měsíčně, a
- ❖ pan Kos si ročně uhradí pojistné ve výši 12.000 Kč.

V roce 2014:

1. **Měl poplatník osvobozeny** od daně z příjmů všechny příspěvky, tedy jak od svého zaměstnavatele ve výši 30.000 Kč, tak i příspěvek od druhého zaměstnavatele, kde byl krátkodobě zaměstnán na základě dohody o provedení práce a ten mu na totéž pojištění přispěl 10.000 Kč. Mohl si v roce 2014 také svých uhrazených 12.000 Kč odečíst od základu daně. A to i tehdy, pokud před koncem roku 2014 mu byl vyplacen jiný příjem, který není pojistným plněním (tj. finanční prostředky formou mimořádného výběru).
2. Pokud poplatník smlouvu do konce roku 2014 předčasně zrušil nebo i tehdy, pokud pouze zkrátil dobu jejího trvání na kratší, než do roku, kdy mu bude 60 let, **příspěvky zaměstnavatele** poskytnuté do konce roku 2014 zaměstnanec nijak nedodává (budou zahrnuty pojišťovnou při výplatě odkupného podle ustanovení § 8 odst. 7 ZDP do samostatného základu daně a v rámci něho zdanění srážkovou daní zvláštní sazbou daně). Nárok na uplatnění příspěvku poplatníka jak o nezdánitelné části základu daně poplatníkovi ale zanikl v roce 2014 a příjmem podle § 10

ZDP za rok 2014 je součet částek, o které byl ve všech předchozích letech (v r. 2001 až 2013) základ daně u něj snížen.

V roce 2015:

1. **Neuzavře-li poplatník dodatek** k pojistné smlouvě, podle kterého není umožněna výplata jiného příjmu, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy (dále také „dodatek“), neboť si bude chtít nadále vybírat finanční prostředky formou mimořádného výběru, příspěvky zaměstnavatele nebudou po 1. 1. 2015 od daně z příjmů ze závislé činnosti osvobozeny a uhrazené pojistné poplatníkem nebude počínaje rokem 2015 možné od základu daně odečíst. Za předchozí zdaňovací období nemusí ale žádné částky „dodaňovat“.
2. **Uzavře-li poplatník do konce března dodatek**, ve kterém bude uvedeno, že již nebude možno ze smlouvy vybírat finanční prostředky (dále jen dodatek). Příspěvky zaměstnavatelů (i u více souběžně, neboť hranice 30.000 Kč platí pro jednoho) jsou nadále osvobozeny a poplatník si může nadále uplatňovat svůj příspěvek jako nezdanitelnou část základu daně.
3. Poplatník do konce března 2015 **uzavře „dodatek“**, ve kterém bude uvedeno, že již není možno ze smlouvy vybírat finanční prostředky. **V listopadu 2017** znovu změní pojistné podmínky a má možnost si pravidelně vybírat kapitálovou hodnotu pojištění. Od listopadu 2017 ztrácí poplatník nárok na daňové osvobození příspěvku zaměstnavatele a tuto skutečnost musí také svému zaměstnavateli oznámit. Od roku 2017 již také nemůže své příspěvky uplatňovat pro snížení základu daně. **První mimořádný výběr učiní poplatník ale až počátkem roku 2020**, tj. až za rok 2020 je povinen podat daňové přiznání (dále též: DAP). Zde uvede jako příjem ze závislé činnosti příspěvky zaměstnavatele od daně osvobozené v roce 2015, 2016 a za část roku 2017 a jako příjem dle § 10 ZDP své příspěvky uplatněné pro snížení základu daně za rok 2015 a 2016. Na základě této pojistné smlouvy již také nikdy nebude oprávněn uplatnit daňové výhody, tj. ani pokud by pojistné podmínky znovu upravil v souladu se zákonem.
4. Poplatník sice počátkem roku 2015 uzavře dodatek k pojistné smlouvě, že z ní nemůže vybírat finanční prostředky, ale **v srpnu roku 2018** dodatečně změní (zkrátí) dobu trvání pojištění do dovršení věku 57 let, kterého dosáhne v roce 2020. Tuto skutečnost je povinen svému zaměstnavateli v roce 2018 také neprodleně oznámit, neboť **od srpna 2018** ztrácí nárok na daňové osvobození příspěvku zaměstnavatele a za tento rok již také nemůže snížit základ daně o své příspěvky. Daňové přiznání bude mít ale povinnost podat až **za rok 2020** (kdy dojde k výplatě pojistného plnění před dovršením věku 60 let) a zde uvede příspěvky zaměstnavatele od daně osvobozené jako příjem dle § 6 ZDP **v letech 2015, 2016, 2017 a za část roku 2018** a jako příjem dle § 10 ZDP své příspěvky uplatněné pro snížení základu daně **v letech 2017 až 2010** (10 let zpětně, tj. v roce 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011 a 2010).
5. Poplatník koncem roku 2015 předčasné zrušil pojistnou smlouvu (ke které počátkem roku 2015 řádně uzavřel dodatek), a to s nárokem na odbytné. Poplatník má povinnost za rok 2015 podat daňové přiznání a v něm uvede do dílčího základu daně dle § 6 ZDP příspěvky zaměstnavatele uhrazené **po 1. 1. 2015**, které byly od daně z příjmů osvobozeny. V dílčím základu daně dle § 10 ZDP uvede částky, o které byl v posledních 10 letech základ daně u něj snížen o příspěvky na pojistné, které si platil sám (tj. za roky **2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 a 2005**). Pokud by tento poplatník zrušil předčasné pojistnou smlouvu v roce 2014, musel by dodaňovat své příspěvky uplatnění pro snížení základu daně v letech 2001 až 2013, tj. za 13 let zpětně.